

ANT. KLÁŠTERSKÝ:

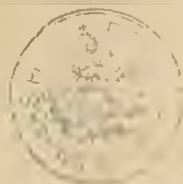
MYŠKA NA ZKUŠENĚ.

POHÁDKA PRO DĚTI.

ILLUSTROVALI

V. ČERNÝ * K. V. MUTTICH.

V PRAZE.

NAKLADATEL JOS. R. VILÍMEK

SPÁLENÁ ULICE Č. 13.

MYŠKA . .
NA ŽKUŠENÉ

544 314
0.11

I.

V nízkém domku ve vsi chudé,
o které svět málo siyši,
na půdě, kde šero všude,
žil kdys párek starých myší.
Starý myšák, myška stará
žili tu již mnohá jara,
mnohá jara, mnohé zimy,
a byl klid a pokoj s nimi.
Děti jejich notná kupa
v touze svojich mladých let
rozběhla se v šířý svět
hledat kůrku, která křupá.
Hledat šly si ve svět štěstí,
ale žádné není zvěsti

po nich léta, léta již ;
starý myšák v zadumání
často nad tím hlavu sklání,
jak ho jímá truchlá tíž.
Ještě jedna dcerka malá
po půdě jim pobíhala,
ale také tu již pálí
časem touha táhnout v dáli,
opustiti rodnou chýž.
Také malá myška ona
časem jako když jim stoná ;
v koutek sedá myška šedá,
smutek jakýs ve zraku —
běda tobě, běda, běda,
starý, dobrý myšáku !

„Proč jsi, milá dcero, smutná?“ —
stará myš se myšky ptala —
„zrni tobě málo chutná,
práce svojí nejsi dbalá,
co tě tíží, pověz hbitě,
ulevím ti, milé dítě!“
— Ach, má máti, milá máti,
radost se mi nenavráť,
nejsem již tak dělnou;
kout náš je mi příliš úzký,
s družkami jsem měla schůzky,
v srél pohlédla skulinou.

A ten svět tak krásný zdá se,
jako z bájek skvělá říš,
v jeho vír a k jeho kráse
pusť mě, pusť mě, matko, již! —
„Ale jdi, ty dětinná!“ —
myš ji těšit počíná —
„co by's počla v světě sobě,
vždyť jsi ještě hloupé robě!“
A tu myšák: „Škoda řečí,
pošetilou touhu stiš,
v světě plno nebezpečí,
zla a klamu, léčky steré,
co se ti jen v mysl dere?
Matka tvá je dobrá myš
a přec nezná, věz to, věz,
nic než naši milou ves.
V svět že šli tvé sestry, bratří?
Nuže patří, dítě, patří,
jaký z toho měli zisk,
nemáme tu od nich zprávy,
jsou-li živi, jsou-li zdraví,
snad už kočky dráp je stisk.“
A pak myšák v půdy šeru,
jak jím trásla náhle zlost,
rázem odbyl malou dceru:
„Doma budeš, a už dost!“
„Doma, doma“ — myš tu znova
přidala hned moudrá slova.

pro dítě své pro slepé —
„třeba v světě dobře bylo,
doma přec jen nejlépe!“

Ale marno Myška přeci
cítila se jako v kleci,
nic ji doma netěšilo,
toužila jen ven, jen ven!
a když jednou — ve dne bylo —
pojal staré tvrdý sen,
hupsal s půdy rychle létla
do denního venku svělla
na dvorek, pak do zahrádky,
a jak plesu jal ji proud
netoužila pak již zpátky
navrátit se v tmavý kout.
S radostí se hnala pravou
po stezkách a květnou travou,
po lučinách, mezi poli
laškovala ve svévoli
Jaká rozkoš! Slunce svítí,
vyhřáta je každá mez,
kam jen vběhne, voní kvítí,
ze všad zvučí ptáků ples,
každý hlásek jako živý,
všude kolem nové divy,
myšce zdá se: teprv dnes
žije vskutku život pravý,

vše ji láká, vše ji baví
 A že báti by se měla,
 to by vskutku nevěděla!
 Roditelé doma věru,
 starostliví přespřiliš,
 strašili jen malou dceru,
 stavíce jí k světu mříž.
 Ale nyní sama vidí,
 není třeba bát se lidí,
 starati se není třeba,
 všude najde sobě chleba
 na tom světě širokém;
 ze světa se bratří milí
 jistě domů nevrátili,
 že jim dobře bylo v něm.
 A tak myška za hodinku
 vyrůstala na hrdinku,
 zvlášť když zřela, cvrček malý
 jak se jí byl myšky lek,
 mravenci jak před ní hnali,
 a jak hlemýžď v svěžím drně
 vyhnul se jí opatrně,
 vleka dál svůj domeček.
 Cupala, smích sotva tajíc,
 jak i velký ušák zajíc,
 jenž se jí zdál velký pán,
 šustem jejím polekán,
 vyskočil a dal se v cval,

před ní, myškou, utíkal.
Za reje a kratochvile,
v stálém proudu nových změn
plynula jí rychle chvíle,
uplynul jí sladce den;
a když noc již ohvězděná
na zem počla stíny klást,
myška naše unavená
přitiskla se k hlině brázd.
Co se nebe hvězdně lesklo,
trochu se jí pozastesklo
po domově, půdě známé,
kde si myšák hlavu láme,
kam jen dcerka zmizela,
ale potom teplý vánek
skolébal ji v tvrdý spánek —
spí už myška veselá.

Necháme ji nyní spáti,
čtenářové moji zlatí —
nu, snad vás to netrudí?
posečkáme, milé dítě,
až se zítra na úsvitě
myška zase probudí.

II.

Nu, už myška vzbudila se? —
ptáte se mne, touhu v hlase,
abych dále povídal.
Mohl bych vám, škádle, říci,
že ji vidim ještě spící,
ale to bych věru lhal.
S jitřní září myška vstala,
umyla se, ulízala,
našla sobě něco k snědku
a pak zase hajdy ven,
do světa, jenž krásy chová,
vydala se chutě znova
vypít rozkoš do posledku
z kalicha, jenž přeplněn.
Ve snách se jí v noci zdálo,

že jí rovných v světě málo,
 bohaté že její žití,
 v dobrodružství že se řítí,
 v nebezpečí neblahá,
 ale všem že zraky vytře,
 odvážlivé, chrabře, chytře
 každou zlobu přemahá,
 a že pak se vrací v zdobě
 z pouti, jež tak čarovnou,
 domů zas, kde myšky sobě
 zvolily ji královnou.

Krásný sen — kéž jen se splní!
 myslí sobě myška teď —
 obilíčkem, jež se vlní
 jako pohyblivá zeď,
 běží dál a zaplesá,
 sotva vběhne do lesa.

Bože, tady teprv krásné!
 žasne, vzdychá, točíc hled,
 s větví plynou tmavé trásně,
 rosa zdobí každý květ,
 a ten mech jak tady září
 a jak měkký, na polštáři
 jakby sobě docela
 malá myška hověla.

A jaké tu ticho všude
 v šerám lese kol a kol,
 tu jen větrík sobě hude

Na trávě mrtvé myšky tlí tu tělo . . . (Str. 11.)

na list nebo trávy stvol.
V tichu tom však život mladý,
plný práce, plesu, vnady,
kvítí vůní oddýchá,
včelka pije z kalicha,
s šídlem chvátá vosa zlatá,
motýl kolem pospíchá.
Co by mohla zřít a chápat
z toho všeho za pecí? —
myslí myška, dobrý nápad
měla věru: utéci!
Trochu sic ji poplašila
veveřice jakás čilá,
která k myšky zděšení
spustila se po kmeni,
ale strach ten přešel záhy,
přelit jako pouhý dým,
a dál myška v den se vláhý
brala klusem veselým.
Hopkovala, tančila
rozpustilá, rozmilá;
tanečníci, v lese spící,
vzhůru! jde vám posila!
U pěšinky jedné zpráhlé
zastavila krok však náhle.
Co to vidí? Na trávě
mrtvé myšky tlí tu tělo,
jež se celé uzardělo

od ran těžkých krvavě.
Nad ní, pod ní v záři žhoucí
pracovali malí brouci,
hrobaři ti lesa malí
mrtvou myšku pohřbívali.
Jaký obraz! V zmatku plachém
urychlila myška klus,
celičká se třásla strachem,
les se jí zdál plný hrůz,
pryč, jen pryč, jen ven už z lesa
od té strašné mrtvoly,
chtěla, ač už mdlobou klesá,
raděj nazpět do polí.
Ale marný chvat a touhy,
les byl dlouhý, dlouhý, dlouhý,
a čím dále myška spěla,
tím byl hlubší, víc se tměl;
myška naše dřív tak smělá
nevěděla kam, ó, žel.
Na trávu si sedla měkkou,
vypuknula v tichý pláč:
Že jsem šla pouť na dalekou
nezůstala doma radš! —
„Co pak pláčeš, myško šedá?“ —
v tom tu zavzněl tichý hlas,
myška plaše očka zvedá,
leknutím chce prchnout zas.
Ale již jí neudále

útěk brání zvíře malé:
„Neutíkej, bláhová!
Křeček jsem, ten neublíží,
jen mi pověz svoji tíži,
rada má ji pochová “
— Ach, můj křečku, zbloudila jsem, —
vece myška smutným hlasem,
zbloudila jsem a mám hlad. —
„Inu, to věc šlakovitá “ —
odpověď jí křeček skylá, —
„sám též nevím, kam a kudy,
pojď však se mnou, štěstí snad
bude přát nám lépe dvěma,
strachu křeček nikdy nemá!“ —
Na setlelém lesa listí
křeček dal pak myšce jísti,
neboť v torby na pouť v dál
hojnost sobě zrní vzal
A když hlad se stišil její,
myška malá veseleji
pohlédla zas do světa;
s křečkem dále v lesním stíně,
hopkuje si po pěšině,
houštinou se proplétá.
Cestou myška vyprávěla
osudy své křečkovi,
útěk svůj a jak se zcela
vážně v dálku hotoví.

Křečka její hovor bavit,
zasmál se a potom pravil:
„Také já jdu na zkušenou,
milá myško, jako ty,
za zlámanou sotva grešli
stojí domov, tedy chceš-li,
půjdem spolu každou změnou,
v radosti i trampoty.“ —
Myšce hned to bylo vděk,
křeček se jí zdál být rek,
a že našla přítele,
cupala zas vesele.
Ale marně těšila se,
zubožené zvířátko,
jak je svedl, tak je zase
odtrh osud za krátko.

Lesem statně klusali,
do vrchu i se skály;
ó, již brzo z lesa budou,
chýž jim kyne z pozdálí
Na pochod se dali nový,
novou sílu cítíce,
v tom však v cestu náhle z křoví
vkročila jim babice.
Vlasy měla jako hady,
hnusný vous jí visel s brady,
obočí jak ze smůly;

a ty oči její v hledu
měly tolik zla a jedu,
zelene jí planuly.
Myška s křečkem rychle skočí
stranou, by se ukryli,
však ty oči, zlé ty oči,
ostré oči jako jehla
mžiknutím je spatřily.
Baba myšku proutkem šlehla,
a hle, myška, jen se chvíc,
nemohla už s místa víc.
Nyní bába níž se kloní,
žlutou rukou sáhla po ní,
již ji svírá ve dlani;
směje se, jak myška kňučí,
a ten její smích tak zvučí,
jako kráкот havranní.
„Utíkat bys chtěla, hloupá,
co ti to jen v mysl stoupá,
neviš, co mám kouzla v proutku?
Tak jen sed' už nepohnutě,
z cesty domů přinesu tě,
svému Macku na pochoutku!“ —
Necitelná jako skála,
táhla s myškou ubohou,
ale v tom se rozesmála:
zřela křečka u nohou.
Ten ji nechtěl pustit dál,

na svých zadních nožkách stál,
pištěl, prskal odhodlaně,
vyprostit chtěl myšku z dlaně.
„I ty zmetku ledajaký!
schovej se radš do koutku,
nebo tebe chytnu taky,
holou dlaní, bez proutku!“ —
A když křeček nechce s místa,
lapit ho se bába chystá,
shýbla se a hmátla v prst,
ale v tom již vzkřikla divě,
zaskučela bolestivě,
křeček se jí zakous v prst.
Rukou svojí máchla rázem,
až se křeček svalil na zem,
a co ležel v mrákotách,
sama s myškou v druhé ruce
vykročila z lesa prudce,
kde jí kynul chýže práh.

III

V lesní chýži šero teskné
jako v lisčím brlohu,
v oknech zár se nezaleskne,
nevidět z nich oblohu;
stále se v ní jenom stmívá,
do oken dub starý kývá,
v noci tady pláče výr;
a kol chýže za večera
rozpíná svá křídla šerá
jenom smutný netopýr.
Uvnitř všecko holá stěna,
začernalá, začazená;
pouze v koutě na ohništi

nějaká se miska blýští.
Všude pavouk sítě souká,
jemné sítě pavučí;
v tichu časem jenom brouka
smutný klepot zazvučí
ze stolice rozkývané,
rozryté už červotočí,
když si večer, krb kdy plane,
chodbičku v ní novou točí.
U ohniště všecko šedé,
a tam nyní spí a přede
velký kocour, černý zcela,
mhouře svoje očka bdělá.
Jediný on tady bydlí
s ohyzdnou tou babici,
na staré jež sedíc židli
laská jej tu, líbá, hřeje,
nejlepší mu sousto přeje,
hladí srst mu, zářící
malinkými jiskérkami.
V bídné chýži žijou sami,
a ten kocour jako pes
všude chodí za svou paní,
poslušen jí na povel,
jakby všemu rozuměl, —
a když sama zajde v les,
nedočkavě čeká na ni.
A tak čekal také dnes.

Teď se vzbudil z nenadání,
očkem jizbu přeměří,
babice již, myšku v dlani,
vchází chýže do dveří. —
Kocour, dříve jako pěna,
vyskočil jí plesně vstríc,
vyhoup se jí na ramena,
třel se v její svrasklou líc,
černý dlouhý ocas zvedl,
kroutil jím a mnoukal, predl,
ale náhle zježil hřbet,
cítíl myšku, která blízka
smrti, žalně v ruce piská,
zablýskal mu chtivě hled.

„Co pak dělal's, Macku milý,
jistě se ti stýskalo,
a mně také v mnohou chvíli
cestou scházel's nemálo.
Nu, tak vidíš, už jsem zpátky
a za to tvé čekání
nesu ti pro kratochvíli
a pro smls, můj Macku sladký,
tuhle něco ve dlani!“
Trochu dlaň jen otevřela,
kočka jako zdivočelá
již se sápe. tře a čichá,
že až malá myška tichá,

strachem chvíc se o své žiti,
kocourův dech horký cítí.
Babice však zasmála se,
až se rty jí skrřivily:
„Stloustne u nás v krátkém čase,
nyní ne, můj rozmilý,
její život tvým je, tvým,
dřív ti ji však vykrmím!“

Vyhledala malou klec,
byla stará, dřevěná,
a tam myška na konec
vpuštěna a zavřena.
Potom babka na ohništi
rozdělala oheň velký,
kocour vděčen za hod příští
třel se kolem živitelky,
jež se dala do díla,
přikládala, vařila,
divné písně při tom pěla
a na myšku zapomněla.

Malá myška ve vězení
na celém se trásla těle,
bez pomoci, bez přítele
v pasti, z které spásy není,
by byl kocour spokojen,
čekati má smrti den.

Malá myška ve vězení
na celém se třásla těle ... (Str. 20.)

Pozdě nyní, příliš pozdě
 v rukou zlé té babice
 po starém že prahla hvozďe,
 litovala velice,
 a že vůbec opustila
 pohostinný rodný krov;
 mnohou slzu uronila,
 pro domov, ach, pro domov!
 Leč když babka tvrdě spala,
 v spaní hlasně chrápala,
 v žaláři svém myška malá,
 nešťastná a zoufalá
 vzpomněla si na své zoubky,
 počla zkoušet klece sloupky,
 dřevo hrýzt a hlodat směle,
 a hle, dřevo strouchnivělé
 snadně se jí poddalo.
 Zříc to myška, všechny síly
 sebrala a hlodá s pílí,
 zaplesala nemálo.
 Tiše, aby kocour bdělý
 práci její nezaslechl,
 nezbudil se na posteli,
 kde si v sladkých hověl snech,
 pracovala bez ustání,
 až se první úsvit ranní
 počal krásti po trámech.
 Babka vstala, posnídala,

také myšce jisti dala
a pak si jí nevšímajíc,
v ruce černý chleba krajíc.
s kocourem jde do lesa.
Myška tiše zaplesá!
S novou chutí hlodá nyní,
až to zvučí celou síní,
stále víc a prudčeji;
dřevo praská, puká, stená —
nyní zmlkla, vyděšena
tichoučkými kročeji.
Velice se zprvu lekla,
že se vrací baba vzteklá
nebo kocour, ale pak
zablýsknul jí plesem zrak.
„Křečku! křečku!“ vzkřiknula,
„kde se bereš tady, brachu,
mněla jsem, že ležíš v prachu,
mrtvola již ztrnulá!“
— Nu, jak vidíš, žádný div, —
smál se křeček, — zdráv a živ,
na tebe jsem myslil v noci,
přicházím ti ku pomoci,
a jak vidím, jsi už v díle,
tedy dál jen, žádný žal! —
A již křeček statný vřel
v dřevo pasti zoubky bílé.
Hlodali teď vnitř i zvenčí,

a hle, dřevo již se tenčí,
otvor roste znenáhla,
a pak malou za chvilenu
byla naše myška venku,
z pasti se již protáhla.
Novým dýšíc žití blahem,
podlezla pak pode prahem
skulinou a s křečkem vpřed
v divoký se dala let.

IV.

Na svém čele mraků hejna,
v očích plápol jedovatý,
vrátila se do své chaty
jedubaba čarodějná.
Na past prázdnou pohlédla,
pěst svou zlostně pozvedla:
„Bez koně je sedlo moje,
a můj kůň je bez sedla!
Ale ty sám, Macku, hop!

pusť se do těch myších stop,
 leť jak vítr lesem, nivou,
 chyt' to zrádné myší robě,
 lap ji, přines ještě živou —
 a já hned ji vydám tobě!
 Kocour černý ze všech sil
 z chýže v lesy vyrazil,
 letěl jako mrštná střela,
 že se slabá tráva lesní
 mžiknutím, jak mih se přes ni,
 sotva jemně pozachvěla.
 Letí — cíl má daleký —
 přes pouště i paseky,
 jestli ten tě, myško, stihne,
 konec s tebou na věky!

Myška s křečkem utíkali,
 sotva že jim stačil dech,
 přes vršiny, přes úvaly,
 po mechu i kořenech.
 Křeček radil skrýt se kdesi,
 ale myšku ještě děsí,
 že to blízko, bázeň v hledu,
 nutí stále: k předu, k předu!
 Ale sama první z obou
 posléze let zastavila,
 nemohla již dále mdlobou,
 veškera jí došla síla.

Na mech starý zahnědlý
oba tedy usedli,
za balvanem černým skryti
obrovitou pod jedlí
Těšili se, že už chýše
za doly a horami,
když tu myška vzkřikla tiše:
„Křečku, kocour za námi!“
Vyskočili, vylétli
přes drn, pažit rozkvetlý,
přes kořenů shnilé dřevo,
v pravo teď a pak zas v levo,
kocoura by popletli
Ale ten již za nimi
s drápký svými ostrými,
s divým zrakem zloboha —
prchej, myško nebohá!

U cesty, dlaň pod hlavou,
ležel v lese člověk spící,
usnul tady únavou,
celou noc hrál ve vesnici
kdesi v dáh při kvasu
nebo svatbě na basu.
Šumař byl to, klobouk s kvítím
stažený měl do čela,
basa — byla jeho žitím —
vedle v trávě ležela.

Na mech starý zahnědlý
oba tedy usedli . . . (Str. 28.)

V muzikantů že dlí sněmu,
zdálo se mu ve spaní,
nevěděl, že zrovna k němu,
myška s křečkem uhání.
Již ji skoro, žel, ó, žel,
divý kocour v drápu měl,
v tom však šust! a křeček náhle
do díry kams zmizel táhlé.
Myška tam již nevešla se,
proto dále pílila,
skrýši jinou zočila, —
hups! a byla — uvnitř v base.

Probudil se šumař, živá,
protřel oči rozespalé,
netušil, že v base skrývá
zvírátko se jemu malé;
kocoura tu viděl pouze,
který v zlosti, hanbě, touze
čekaje, si k base sed,
blýskal zrakem, ježil hřbet.
Šumare zlost jala děsná,
prudkou krev měl v spleti žil.
„A to tys byl, co jsi ze sna
sladkého mě probudil!“
Pozvedl se, chytil hůl,
a již kočce na záda
rána s ranou dopadá,

až byl kocour mrtvý půl.
Když ho šumař pustil přeci,
co měl síly nazpět lít,
šumař však své sebral věci,
když už ten tam snů byl klid,
na záda si vložil basu,
neslyše v ní myšky hlasu,
a dál konal svoji cestu,
nebo nežli zhasne den,
dojít chtěl šumař ten
k dalekému krále městu.

Jak šli dlouho, netušila
myška v base ukrytá,
z mdloby svojí, dřív tak čilá,
chvillemi jen procitá,
do koutka se v strachu tlačí,
nezkušená, dětinná,
s křečkem, jehož vzpomíná,
v lese přec by byla radši
na útěku, v plachém reji,
ale doma nejraději.

Pojednou se lekne zas,
slyší drsné hlasy čísi,
a hle, šumař vlastní hlas
s cizí řečí vlídně mísí.
„Kam pak kráčíš, kamaráde,

a co jdeš s tak smutnou lící?“
 — K městu rád bych, milí braši,
 nebo ve vsích malých všade
 nouze jenom s bídou straší!
 Vy jste také hudebníci? —
 „Nu, jak vidíš!“ — vůdce čty
 smál se: — „máme klarinety,
 také housle, máme dudy —
 jenom basa, u všech všudy,
 jenom basa, ta nám schází;
 řekni, brachu, bez nesnází,
 nechceš s námi?“ — Velmi rád, —
 řekl basař. „Nuže, dále
 s námi dej se k zámku krále,
 kde dnes večer máme hrát!
 Veliký bál král tam stroji
 pro mladičkou dceru svoji,
 splatí nám vše na stokrát!“

Dal se basař s hudebníky,
 veselými společníky.
 A tak myška uzavřena
 do basy jak do sluje,
 v bázní tichá jako pěna
 k zámku krále putuje.

V.

Nad městem na tvrdé skále
trčel k nebi zámek krále.
Střecha jeho celá zlatá
ve slunci se bleskem leskla,
stříbrná měl těžká vrata,
okna křišťálného ze skla,
a nad vším se čtvero věží
dotýká až oblohy,
hrdě měříc, vše co leží
složeno jim u nohy.
Uvnitř, kam jen noha vstoupí,
mramorové pnou se sloupy,
schodiště tu z úběle,
vykládané zdobné sály,

zrcadla, jež oko šálí,
chodby jak když postele
samým květem, plny vůně —
ó, zde jistě nezastūně
člověk, starost na čele!

A přec král tu v síni svojí
skoro stále churavěl —
ve vítězném kdysi boji
dotkl se ho v dešti strel
jeden šíp, a třeba zase
těžká rána zcelila se,
nenabyl už více síly,
lékař neměl pro něj rad,
jako strom, jenž kmen svůj chylí,
hlodán červem, vad a chřad.
Ve chorobě zlé a stáří
útěchou mu jedinou
dcera, která kvete, září
svěží jarní květinou.
A tak byla líbezná,
krásná jako boží duha
mladičká ta princezna,
že ji rád měl pán i sluha;
jenom její matka druhá,
pyšná, chytrá macecha
bez výtky ni jednu nitku
na princezně nenechá.

Vlastnímu jen přejíc dítku,
které laská, libá, chválí,
stále novou krásli zdobou,
na princeznu se žalobou
ku starému chodí králi.
Vlastní dceru viděla by
ráda jednou na trůně,
oblečenou do hedvábí,
se smaragdy v koruně;
ale král se dosud brání,
žalobníci málo věří,
korunu a panování
zůstavit chce vlastní dceři.

Aby malé dcerce její
bylo v zámku veseleji,
než ji v pannu dochová,
vymohla jí králová,
že jí starý, chorý král
vystrojit dal dětský bál.
Posli létli na vše strany,
pod každým kůň bujarý
zlata pln se spínal vraný,
polnic jejich fanfary
zněly říší zdivenou,
provázeny ozvěnou.
Nejkrásnější hochy zvali
a děvčátka nejkrasší,

a již zase za mžik malý
jinam oř je unáší.

A když přišel večer plesu,
sterá plála v zámku svěkla
do krajiny, tmavých lesů;
na sál radost pohleděti,
jak se pestřil rojem dětí,
jako louka rozekvetlá.
Přišli krásní panošící,
po boku kord blýskající,
vlasy černé, tváře v nachu,
divčinky jak z cukru něžné,
o šatečky svoje sněžné
jakby v neustálém strachu.
Ty je měly jako z pěny,
či jakoby, na mou víru,
z pampelišek upředeny
lehounkého byly chmýru.
ony zase ve růžové
barvě září šatů svých,
že se zdálo: sálem plove
obláčků roj v červáncích.
Žluté, modré, zelené,
na jakou kdo vzpomene,
všecky barvy tady byly —
jaký obraz roztomilý!

Potom — dětem srdce tlukou —

muzikanti (hasař známý)
přišli, nástroje své v rukou,
sedli mezi květinami;
s dvořany pak naposled,
s královou a její dcerou,
s princeznou král, chor a bled.
na svoje se místa berou

Z toho všeho myška v base
arci pranic neviděla,
tuší jen: šum rozléhá se
kol, a zář se line skvělá.
Ale v tom již král sám kyne.
muzikanti skočnou spustí.
Jaký rej teď sálem plyne,
jak to cupká, lítá, šustí,
kmitá, hraje, jakby dech
pustil vítr, starý šibal,
v luh a stonky rozkolíbal.
mísil barvy květů všech!
Jak se točí, nesou letem,
radost plane z očí dětem,
princezna jim zářivá
na pochvalu ručkou tleská,
králová je šťastna dneska,
ba i král se usmívá.
Jenom myška do své skrýše
uzamčena, sotva dýše.

Jak jen basař v struny sáhne,
úzkostí vždy chví se celá,
zdá se jí, že bouře táhne,
nad ní že se rozehřměla.
Ne, tu úzkost, tato muka
nelze déle vydržeti!
Odvaha jí tilkem cuká,
vylézt, prchnout kruhem dětí.
A když basař vína mokem
okrával a složil basu,
myška hop! a jedním skokem
v tancující vběhla chasu.

Jakou hrůzu v dětí roje
zvíratko teď vneslo šedé,
milé děti, péro moje
vyličít vám nedovede.
V celém sále vír a zmatek!
„Myš tu, myška!“ všecko ječí;
ty se kryjí ve klín matek,
a ty pláčou v nebezpečí,
všecko prchá, nohy zvedá,
úzkostlivě všecko píská,
jak jen komu myška šedá,
pobíhají kol je blízká.
Vyšňošení panošící
ubíhají s bledou lící,
ke zdi přes sál celičký;

děvčátka, půl mrtva strachem,
nakupená v zmatku plachém.
sbírají si sukničky.
Inu, děti nejsou reci,
ale myška ještě mín;
pobíhala, až pak přeci,
otevřenou vidouc síň,
skočila a léčkám všem
vyhnula se útekem.

Nebezpečí zažehnáno,
může dál se konat bál,
ale hrůzný objev myší
příliš děti polekal,
nikdo již je neutíší,
myš že sotva spatří ráno,
že ji chytanou v zámku lehce;
muzikanti marně počnou
zase hrátí pěkně skočnou —
dětem se již v kolo nechce.

Ples je zkažen! Konec reji.
Princezna se s králem smějí,
králová však s křesla skočí
ku princezně v středu děv,
z očí její, ze zlých očí
sálá prudký, velký hněv.
Ruku zvedá, dívce klne:

„Stvoření ty zloby plné,
nehodná, bys po svém otci
měla trůn kdys ve své moci,
dobře já tvé zášti znám,
jenom ty jsi, zlotřilá,
k těmto milých dětí hrám
hnusnou myš sem vpustila
abys, rovna zlobou zvěři,
polekala divčiny,
abys moji vlastní dceři
zkazila ples dětinný.“

A když dívka všecka bledá
před králem se hrdě zvedá:
„Nejsem vinnal“ pravíc směle,
neviny klid na svém čele,
macecha jen: „Všecko lež,
ale nyní těš se, těš!“

A tu ve pláč litostivý
princezna se sličná dala,
macecha co ústa křiví,
hořela jak višně zralá
v mladé tváři hanbou, bolem
a pak, vše co trne kolem,
do své jizby utíkala.

VI.

Uslzena, uplakána.
uměřena prudkým žalem
usnula a teprv z rána
ve svém pokojíku malém
princezna se probudila.
Vstala zase svěží, čilá,
oči jasné jako květy,
líc jak broskev uzardělá,
macešiny zlobné věty
jistě dávno zapomněla.

nejvýše pak vzpomněla si,
pletouc svoje zlaté vlasy
v jediný proud zářivý,
na vše, co se včera dělo,

jako na sen ošklivý.
Nepřelét jí mráček čelo,
zrak jí nevlh slzy rosou,
po koberci jízby měkkém
vesele a s mládí vděkem
vznášela se nožkou bosou.
Leč když chtěla do střevíčku
about se již k plné kráse,
plesu nach jí vzplanul v líčku.
do smíchu div nedala se.
Ve střevíčku jejím tiše
(byl tak malý a tak hebký)
malá myška ze sna dýše,
vložená jak do kolébky.
Princezna dlaň vztáhla prudce
a již měla myšku v ruce.
kterou, že jí život drah,
jímá nový děs a strach.

„I ty šelmo šelmovitá,“
princezna již hovořila,
„střevíček ti lůžko skytá?
A jaká jsi roztomilá!
Neboj se mne, myško malá,
kde pak jsi se tady vzala?
Ó, tys jistě myška ta,
která včera v našem sále
vyskočila nenadále,

polekala děvčata.
 Nu, mne bát se nemusíš,
 a když našlas u mne skryš,
 nechám si tě, myško, tady,
 ve své malé komnatě,
 a zde budeš doma všady,
 žiti budeš bohatě;
 vše máš mít, co chceš jen koli —
 tatiček můj jistě svolí.“

A již princezna ta milá
 myšku dortem nakrmila
 a pak spěla k svému otci,
 a ten starý, chorý král
 zvěděl, myš kde spala v noci,
 dobrácky se pousmál,
 svolil a dal rozkaz hned.
 myška malá, která bude
 u princezny, že smí všude
 běhat volně na výlet,
 a že žádný nepřítelem
 být ji nesmí v zámku celém,
 kočka pak, jež myšky jídá,
 že se v zámku zapovídá.

Ó, to byly zlaté časy,
 jež teď myšce nastaly;
 denně měla skvělé kvasy,

... pitvornými svými kousky
dívkou vždycky rozesmála ... (Str. 48.)

hopkala si přes sály,
přes chodby a přes síně,
princezně, jež hladila ji,
spočivala na klíně,
zdálo se jí, že je v ráji.
A když potom v sladké mdlobě
usnout chtěla chvíličku,
do princezny lehla sobě
drobounkého střevíčku.
Princezna ji měla ráda,
hovory s ní milé sprádá,
šepotá ji pohádky,
snad ji soustrast v srdci jala,
že ta myška drobná, malá
na světě též bez matky.
Na procházku brala si ji
do kapsičky v stíny sadů,
hlavička jen myšky drobné
vykoukala z kapsy zdobné,
pyšně hledíc na liliji
a na růží zkvetlých vnadu.
Ó, teď bys as, křečku milý,
myšku sotva poznal, věř,
jí se samé zdává chvílí,
z královské že krve dceř;
na chýž, kde dlí otec starý
s matkou ve vsi ztracené,
zahrnutá světa dary,

sotva sobě vzpomene.
 Princezně však svojí zvykla,
 poslušna jí ve chvatu,
 princezna jen slabě sykla,
 a již byla myška tu,
 kdekoli ať dlela právě,
 vylezla jí po rukávě,
 třeba že byl notně ouzký;
 na raménku jejím hrála,
 pitvernými svými kousky
 dívku vždycky rozesmála.

Králová však, cíle jista,
 dívce se jen směje, laje;
 „Královna to bude čistá,
 jež si jenom s myší hraje,
 do lůžka jež, nežli usne,
 bere si to zvíře hnusné!“
 A pak s myslí bojovnou
 dodala vždy: „Učiňme ji
 raděj myší královnou!“

Také myšce zloba její
 naličila četné pasti,
 ale myška prchla všem,
 ani svůdným pamlskem
 nedala se v léčku zmásti:
 věděla již dobře, kdo jí
 o volnost a život strojí.

Králové jak žhoucí uhly
planul zrak, když dal jí číst . . . (Str. 52.)

Jednou myška vběhla spěšně
do komnaty královny,
za ní pak, jak zralá třešně,
v tváři plápol nachový,
vešla rychle králová;
plna zlosti děla králi
„Princezna tvá dortová
zaslouží zas pěkné chvály!
Už se všechno v zámku směje,
co s tou myší vyvádí;
divné její obyčeje
doslechli i v podhradí,
a teď její divné mravy
o úctu ji všechnu zbaví,
žasne každý, kdo to slyší:
slavit chce prý svatbu myší.
K radám mým je zcela hlucha,
každé slovo mé ji pálí,
nemá mravu, nemá ducha,
nehodí se na trůn, králi!
Jinak já jsem po svém zdání
vychovala dceru svou,
ta by jednou — Bůh tě chrání! —
pravou byla královnou!“

Starý král se smutně díval,
šedou hlavou mlčky kýval
a pak řekl: „Na vše již

připraven jsem tobě k vůli,
princezně dám skvostů půli,
a tvé dceři trůn a říš!“
Vstal a ved ji k staré věži,
do níž nesmí noha jiná,
(nevším si, že s nimi běží
malá myška princeznina)
a tam zvedl víko truhly,
vyňal ze dna bílý list,
králové jak žhoucí uhly
planul zrak, když dal jí číst,
po smrti že svojí svěří
trůn a říši její dceři.

Od krále šla do svých síní
králová dnes vítězná.
Ať si s myší hraje nyní
jak jí libo princezna,
od rána až do večera,
trůn a říš má moje dcera!
Netušila, v jizbě stinné
že kdos vyslech jejich řeči,
a jaké jí myškou kyne,
malou myškou nebezpečí.
Myšce však již hrála očka,
hvízdala si: „Ta se dočká
i s tím svým děckem zlým!
Princezně, tak hodné ke mně,

že má býti vzata země?
Trůn i říš ji zachráním!“

Princezna teď divila se,
jak se myška změnila,
po dlouhém ji mnohdy čase
ve své síni zočila;
jak když něco kutí, strojí,
odbíhala v nepokoji,
ale když se dívka ptala:
„Kde se touláš, myško malá?“
vždy jí očka svítila!

VII.

Přešly mnohé dni i týdny,
v zámku plynul život klidný,
bohatý a veselý,
hry a plesy strojily se,
na okřínkách, zlaté mise
vzácné krmě voněly.

le náhle jednou z rána
byla radost pochována,
všude pláč a sten a žal·
churavý král dokonal.
Po chodbách a síních plaše
pobíhalo hejno sluhů,
každý šeptal otčenáše,

sděloval zvěst novou druhu,
 tlumě kročej svůj i hlas;
 princezna si u mrtvol
 rvala s hlavy zlatý vlas,
 sama teď jak strůmek v poli
 stála v světě — Bůh ji spas!
 V celém zámku nepozbyla
 mysli jenom králová,
 rozkazy hned udělila,
 jak se král, kam pochová,
 v jaká roucha jeho tělo
 v rakvi by se odít mělo,
 s jakou slávou vložit sluší
 ve hrob stkvoucí jeho leb,
 a co znít má, jeho duši
 Bůh by přijal, modliteb.

A byl pohřeb nevidaný,
 rakev celou ze zlata,
 zvonů všech co zněly hrany,
 k hrobu nesli knížata;
 rytíři tu v plné zbroji,
 a jak zvěst šla v světa úhly,
 různé pleti, v různém kroji
 posli přišli cizích králů
 a teď vážně podle truhly
 z hradního se brali sálu.
 S bohatými rouchy, sedly

na koních též mnozí jeli,
princeznu dvě dívky vedly,
králové se závoj stmělý
přes tvář vlnil jako lednou,
naposled pak davy, davy
tísnily se na mrak tmavý
v šerou dál a nedohlednou,
a když krále ve hrob dali,
tisícové zaplakali.

Po pohřbu dle starých mravů,
dle nichž ples jde v patách hoří,
vystrojeny hody davu
před zámkem a na nádvoří;
panstvo v sál pak vešlo k stolu,
prázdnilo tu mnohou číš,
princezna jen svého bolu
dále nesla velkou tíž.
Dva dni a dvě noci stále
trval hod na paměť krále,
ale den když přišel třetí,
ticho bylo na hradě,
nejstarší se z knížat kmeti
sešli v síni k poradě,
kdo teď, král kdy v zemi tli,
vládnouti má v království.
Hovořili, rokovali,
až pak jeden naposled

— šedobradý byl to kinet,
jemuž se již oči kalí —
povstal náhle a tak děl:
„Ztratili jsme krále, žel,
jehož píseň slaví sterá,
po králi však, pod nímž šťastni
žili jsme i země, vlastní
princezna tu zbyla, dcera.
Vyrůstala mezi námi,
její ctnosti všem jsou známy,
piině važte radu mou
ona jen buď královnou!“
Celou síní zazvučela
jedna hlučná pochvala,
z duše všem šla řeč ta vřelá;
králová však, která stranou
seděla, teď — oči planou
divoce jí — povstala:
„Treba také, milí páni,
mrtvého dbát krále přání,
a můj manžel mnoho dní
před smrtí, než navždy oněm,
dobře věděl, kdo as po něm
nejvic trůnu zaslouží
Komu trůn a říši rád
po sobě chtěl svěřit, přát,
tělo až mít bude stuhlé,
vyjeví vám jediná

pravá jeho listina,
ve věži jež leží v truhle“

Vstali kmeti, kterým sněží
bílý vlas se na skráních,
s královou šli k staré věži,
překročili vážně práh,
a pak jeden, první z nich,
v starou truhlu chvatně sáh,
ale hlavou v podivení
zakroutil jen: „Kšaft tu není!“
„Jak že, není? Musí býti!“
Králová se k truhle řítí.
Sáhla sama, ale stuhla.
Prázdná byla stará truhla,
jenom ze dna znenáhla —
zlostná slza v líc jí kane —
kousky bílé vytáhla
listiny již rozhlované.
„Běda!“ vzkřikla, „třikrát běda!
Myš tu byla, myš ta šedá
pracovala v truhly šeru,
o trůn, jenž se sirý zvedá,
připravila moji dceru!“
A již ven se jako divá
vyřítí k žasu všech.
Dobou tou si myška živá
hrála s něčím na schodech.

Králová, jak když má křídla,
letěla k ní, jak ji zhlídla,
s děsným láním: „Zlobo ty,
neujdeš mi tentokráte,
zabiju tě, zvíře klaté,
pomstím svoje trampoty!“

Zlostí se jí trásl hlas,
v očích zlých jí planul vztek,
ale myška ještě v čas
pomyslila na útěk.

Vyskočila, letěla,
jak když za ní všecko hoří,
přes schody a přes nádvoří,
kde se brána blýštěla;
králová pak, kámen v dlani,
letěla jak vichr za ní.

U stříbrných zámku vrat
kámen těžký k myšce pad,
kámen, který k smrti raní.
Štěstí, že pad podál trošku,
byl by jistě myšku sklál,
tak jen zasáh její nožku,
ale myška létla dál,
nechť ji rána čerstvá pálí,
starý zámek za sebou,
princeznu co odívali
královskou již velebou.

VIII.

Vnízky domek na podhradí,
sotva mdlobou vlekouc tělo,
utekla se myška kradí
na večer, když vše se stmělo
Na dvorku, kde úkryt hledá,
potkala ji sestra šedá.
„Co tu hledáš, sestro milá,
nebo jsi jen zabloudila?
Však co vidím! přeubohá,
vždyť ty mdlobou umiráš,
samá krev je tvoje noha,
rychle, rychle v úkryt náš!“
A již naši myšku vede
po prohnitých sklipka schodech,

aby v jeho přítmi šedé
popřála jí klidný oddech.
Hejno myši v sklípku dole
přivítalo myšku v kole,
a když zřely ránu, krev,
litovaly sestry mladé,
kvílely, že zlých je všade
jako mezi zrním plev.
Potom v koutku ustlaly ji
nejměkčej jak mohly jen;
malá myška — bolest mizí —
mezi nimi v krátkém čase
oddychla si, stišila se
a pak v silný padla sen.

Dva dni myška nemocněla,
však když přešel den pak třetí,
musila již vyprávěti,
odkud rána zkrvavělá,
odkud přišla, kam by ráda.
Vypravuje myška, sprádá
příhody své v řetěz pestrý.
Úžas jímá její sestry,
živými když barvami
z domova jim útěk líčí,
ježibabu starou v leze,
zámek zlatý, jenž se týčí
jako slunce nad námi.

Myší sbor se hrůzou třese,
a když myška vypráví
o králové, zlobě její,
hněvem myšky jen se chvějí.
Posláz útok krvavý
myška líčí, opět zdráva,
a tu divé propukává
myší hněv již nezkrocený
nad zkaženým srdcem ženy.

A když myška potom svoje
ukončila vyprávění,
nejstarší se zvedla z roje
velká myš a pravila:
„Odvaha se v světě cení
a vždy státi proti zlobě,
a ty, sestro rozmilá.
hrdinsky jsi vedla sobě.
Teď však sobě odpočiň,
máme tu jen zdi a trámy,
královská to není síň,
ale chceš-li, zůstaň s námi!“
„Ano, ano, zůstaň tady,“
zavzněl sborem myšek hlas,
„nedávej v šanc život mladý,
neopouštěj, sestro, nás!“

Chtěla naše myška sice
vydat hned se na pouť dlouhou,

neboť rodné do vesnice
hnalo ji to živou touhou ;
ale posléz přemluvily
přec ji sestry pohostinné,
dosavad že nemá síly
k dlouhé cestě, v kraje jiné.
A tak myška nestálá
aspoň na čas zůstala
v malém domku na podhradí
mezi svými družkami,
jejímu kde kynul mládí
nový život neznámý,
neboť v kruhu družek šedých
v sklípku, kam ni větrík nedých,
zvláště, když se setmělo,
a kdy též na dvorek malý
myšky směle vybíhaly,
bývalo tak veselo !

Poznala však myška záhy,
že to jsou jen lidé chudi,
za jejichž se skryla prahy,
a jak se tu v nouzi trudí.
V domku bydlil křeččík suchý
s ženou, dětmi v síni jedné,
kde — po slunci ani tuchy —
šedý soumrak byl i ve dne.
Myška sobě často vyjde,

pozoruje, pátrá, zvidá,
ale bože, — dobří lidé,
jaká je však u nich bída!
Krejčík má tak málo práce,
jak tu žijou, těžko říci,
tulíce se k svojí matce
pláčou děti hladovíci;
není chleba, není mléka,
slza jen tu s očí stéká.

Vzpomněla si myška teď,
ztíc tu holou jizby zeď,
na královských síní krásu,
prostřed které žila kdys,
na sál, kde při hodokvasu
vonělo to z plných mís,
a již létlo její hlavou
přání, také v síň tu tmavou,
kde tak hynul dětí vděk
a pláč vyzněl bez ohlasu,
vnéstí spásky paprsek.
Jak by potom, myslila si,
bylo tady teprv milo,
a jak by se sestrám asi
také lépe v sklípku žilo,
až by — jaký rajský sen! —
zásohou byl naplněn.

Takto jednou snila zas,
když tu náhle přiletěla
jedna z družek, chvíc se celá,
jakby kocour po ní pás,
„Hrůza! hrůza,“ volajíc,
v sester kruh, jež poděšeny,
hrnuly se ze všad vstříc.
„Co se stalo, co se děje,
boří se snad domku stěny?“
A tu myška: „Zle je, zle je,
podivné vám nesu zprávy,
letěla jsem o překot,
zázrak, jestli nepodává
lidé celý myší rod.“
Vzkřikly myši: „Zlo nám věsti
ustrašený pohled tvůj,
připravuješ na neštěstí,
vypravuj již, vypravuj!“
„Nuže, povím, sestry milé,“
počla myška tichým hlasem,
„na dvorku co této chvíle
od krejčíka slyšela jsem.
Vypravoval svoji ženě,
královna jak mladá denně
hledá myšku ztracenou,
po myšce jak se jí stýská,
jak ji volá, pláče blízka,
s prázdných sálů ozvěnou.“

Nyní pak, by našla spíše
ztracenou svou myšku zase,
káže do všech konců říše,
po myšce ať každý pase,
a kdo živou přinese ji,
navrátí se do chaty
s měscem plným, v němž se skvějí
cinkající dukáty.

Na ten rozkaz v celé říši
kde kdo chytá jenom myši,
celé houfy lidí táhnou
do královských s nimi bran,
po odměně zlaté prahnou,
nedbajice štulců, ran,
po schodech se vzhůru tlačí,
přebíhají se všech stran,
o místa se rvou prý mladší.
Přinášejí myšky malé,
tmavé, bílé, šedivé,
královna však mladá stále
hlavinkou prý smutně krouť,
její oko zářivé
myšku milou, kterou hledá,
nemůže prý postihnouti.
A tu, sestry, běda, běda,
každý, kdo šel zlata chtivý
nadarmo tak v hrdé sály,

myši bije jako divý,
na tisíce že se váli
jejich mrtvol kol a kol,
A vždy nové táhnou davy,
domáci náš krejčík praví,
že již páchne krví dol.
Však i jemu měsíc zlatý,
zdá se, ruší noci klid,
pravil ženě mezi vraty,
že chce také políčit,
že tu sice myši málo,
nedrží se, kde je hlad,
ale což tak jedenkrát
kdyby přec mu štěstí přálo.“

Myši, němý hrůzou, zlostí,
nedávají odpovědi,
všechny jenom k myšce, hosti,
s otázkami zraku hledi

Ona pilně poslouchala,
teď však řekla tiše, skromně :
„Veliká mne lítost jala,
tolik že je zkázy pro mě,
v tisících že mojí vinou
ubohé mé sestry hynou,
pomohu však vám i jim —
do hradu se navrátím.“

„Ty bys chtěla?“ . . vzkřikly myši,
„Ó, ty sestro rekovná!“

„A co stará královna?“
ptal se jeden hlásek tiší.

„Není více v zámku skvělém —
ach, na to jsem věru zcela,
vypravujíc, zapomněla,“
řekla myška, která dřív
se zprávou sem přiletěla.
„Stavila se vzdorným čelem
proti mladé, jaký div!
Kula pikle, zradu, lest,
a tak stih ji soudu trest,
odvezena v zemi šerou,
kde je věčný mráz a led,
odkud se svou pyšnou dcerou
nevrátí se nikdy zpět.“

„Nuž pak ráda na čas krátký“ —
pevnými tak děla slovy
malá myška — „půjdu zpátky,
ne však k vůli hodům, hrám,
ale abych krejčíkovi
pomohla i, sestry, vám.“

IX.

Suchý krejčík z rána hned
dvoreček svůj malý met,
když tu vidí pojednou
v jednu koutě sobě hrátí
malou myšku nezbednou.
Touha zlata hned ho chvátí,
myslí, kdyby tahle snad — —
A již blíž a blíž se krad,
pomoz nebe, všichni svatí!
Ale nyní pometlo
z rukou jemu vyletlo,
padlo na zem silnou ranou,
mistr zaklel, mysle již,

že si zahnal malou myš.
Ale myška, zázrak pravý,
nehrála na schovávanou,
neutekla ani píd,
její očka jak když pravi:
Je-li libo, chyt' mě, chyt'!
Chyt' ji mistr holou dlaní,
zadíval se ostře na ni.
„Věru, myška“ — povídá si —
„divně krotká, vzácné krásy,
a zde stopa jakés rány,
to je možná . . .“ a již lét,
jak když hoří, jako štvaný.
„Ženo, ženo, konec béd,
radostí až skorem hynu,
chyt' jsem myšku královninu.“

Letěl krejčík v okamžení
k hradu s vrchu úpatí,
slyšel v duchu — rajske znění!
dukáty už cinkati.
Jak však ztrnul krejčík náš,
když jej zpátky hnala stráž!
„Pusť mne,“ žádal, „nevíš ani,
královské co nesu paní,
její myšku, slyšíš? mám!“
Ale strážce kroutil hlavou:
„Nech si jenom myš svou sám,

královně již zhnusilo se
stýkat se s tou sběří dravou,
po zlatu jež jenom pase,
vítat v hradě davy bosé.
Její myška, ví už dnes,
dávno mrtva leží kdes!“
A když přece krejčík starý
vniknout chtěl, tu kopí les
před ním zved se: „Blázne, vari!“

Zklamaný stál krejčík tady,
z prsou se mu vydral sten,
v tom však vzpomněl: každý den
královna jde do zahrady,
snad bych tam . . . A také stanul.
čekal, čekal Vskutku, hle
královna v sad kráčí mladá,
a s ní krásných paní řada
jako skvělý průvod jde.
Královna již patří naň,
krejčík přistoup, zvedl dlaň,
a tu hups! a myška z dlaně
vyskočila nečekaně —
ztrnul průvod celičký.
Krejčík stíral krůpěj s čela,
myška však už vyhlížela —
z královniny kapsičky.
„Toť je ona! myška moje,“

vykřiknula královna,
 „žádná se jí z myšek roje
 na tom světě nerovná“
 Smála se tak jako dítě,
 tisknula ji křečovitě,
 hladila ji na rukávě,
 a pak — krejčík pozadu —
 nesly myšku v celé slávě
 s plesem, smíchem do hradu.

Krejčík seděl, rty své špule,
 královské dnes u tabule,
 a když potom spěchal domů
 jako vítr se skály,
 zpíval si, a v kapse k tomu
 dukáty mu cinkaly.

Královna však rozmilá
 sama myšku krmila,
 služebnice pak ji stlaly
 drahým peřím, hedvábem
 pantoflíček úzký, malý,
 aby měkce spala v něm.

Takto tedy myška znova
 vrátila se v zítí skvělé,
 kde ji něžná ruka chová,
 něžná ruka lůžko stele,
 ale ji už nevábí

jak však ztrnul krejčík náš,
když jej zpátky hnala stráž! (Str. 70.)

krmář ani hedvábí,
v domov ji to táhne zpátky;
domů k otci, v náruč matky;
dala by to skvělé žití
s všemi lůžky hedvábnými
za to, jenom na mžik byti
mezi svými, mezi svými.

Královna ji spanilá
marně v klínu škádlila,
houpala, jí sladké písně
ze strun jemně vábila,
všecko marno — plna tísně
myška zří jen do daleka
smutně, jak když na skon čeká.
A když jednou hradu paní
nenašla ji při snídání,
vstala, šla, a hlas jí vázne —
lůžko myšky bylo — prázdné.

Dobou tou již, myška hbitá
v úkrytu si teplém hoví,
s družkami se svými vítá
v sklípku chaty krejčíkovy.
Tam teď bylo plno smíchu,
co den jasněj, veselej,
a též myškám v sklípku tichu
při zásobách bylo hej.
A co hlavu, měly slib,

že jim nikdo neublíží
neb když žena jednou ráno
dělá: „Myši žerou spíží!“
krejčík děl: „Vždyť pro myš líp
je nám, ženo, buď jim přáno.“

Takto myši přes den celý
shromážděny, vyprávěly,
děkovaly všecky vře
malé myšce za pomoc,
jako svého spasitele
chválily ji, velebily,
prosíce, by malá myš
zůstala tu navždy již.
Ale myška pevně dělá:
„Milé sestry, tuto noc
opustím vás, v domov milý
na cestu se vydám hned,
naše malá půda stmělá
nad celý mi bude svět.“

Marné bylo zdržování,
myška, pevná ve slovu,
s družkami se rozloučila
a pak horem, dolem, pláni
(tady létla, tam se skryla)
hopkovala k domovu.

X.

Nemohla už touhu zmoci,
cestovala ve dne v noci
neúnavně malá myš.
Co jí les byl a co skála?
překážky vše překonala,
toužíc spatřit rodnou chýž.
Po mnohých dnech v letu jarém
ocitla se v lese starém,
a ten se jí znám už zdál.
Stál tu plný šera, smutku,
tam ta chýž — ó, vskutku, vskutku,
tady šla, když táhla v dál
Utíkala s novou chutí,

dál a dál ji touha nutí,
co den za dnem vznik a has,
když tu jednou, jak tak letí,
v lese bloudíc den už třetí —
slyší známý, tichý hlas.
Ohlédne se. Na mou věru!
Pozná křečka v lesním šeru
„Křečku, křečku,“ volá, žasne,
„ty mne tedy poznáváš?“
„Inu, nepoznávám skorem,“
smál se křeček, „jiným tvorem
zdáš se mi, než rod je váš,
sakulentsky vypadáš!
vyrostla's, máš oči krásné,
srst tak jako z hedvábí
Měla se's — nu, povídej!“

A tu myška vypráví
příhod svojich pestrý děj
křečkovi, jenž sedě v mechu,
poslouchá, až ztrácí dech.
„A kam teď? Pod rodnou střechu,
dost mám světa, toulek všech,
křečku, věř, to naučení
přináším si ze světa,
nad domov že přec jen není.“
„Ano, ano, za léta —“
křeček děl — „se dojde k tomu,

já už též se vrátil domů!

„A co zkusil's, krečku milý?“

myška ptá se zvědavě,

hovíc sobě na trávě.

„Víš, jak jsme se rozdělili“ —

počal kreček, „jak jsi v base

muzikanta ukryla se?

Nuže, tehdy, v díře skryt,

o svoje se třesa žití,

čekal jsem, co dál se diti

bude v lese. Byl však klid,

a tak, chvále dobré nebe,

vylez jsem, leč, myško, tebe,

nespatril jsem v lese již.

Truchlivá mě jala tíž.

Co však zbylo? Na pouť svoji

dále jsem se lesy bral,

tušil jsem v svém nepokoji,

že mě čeká brzký žal

A tak vskutku. Jak jsem jednou

hledal sobě na noc byt,

jakýs kluk mě náhle chyt

a již nes v dál nedohlednou.

Škrábal jsem ho, kousal dost,

ale sevřel dlaň, jež dusí,

až jsem myslil, každá kost

že se zláme ve dva kusy.

Mrtvého půl za groš nový

prodal kluk mě ptáčníkovi.
 Tam jsem zavřen v pevné kleci
 okukován lidmi byl,
 viděl mnohé pěkné věci
 a též celkem dobře žil,
 ale já jsem toužil přeci
 z pout, která jsem těžce nes,
 do pole a v šerý les.

Již jsem myslel na konec,
 že tu zhynu, klec mě přečká,
 nebo nikdo — divná věc! —
 nechtěl sobě koupit křečka,
 až pak náhle jedenkrát
 přišel se kdos na mě ptát.
 Byl to starý pán a šedý,
 měl on snad nás křečky rád,
 nevím, on mě koupil tedy,
 a já teprv chvěl se, pane,
 co se nyní se mnou stane.
 Ale tu mi osud přál,
 kupec můj měl dobré srdce,
 jak se sluší na mudrce,
 nes mně v sad a pustiv, prál:
 „To je rozum, křečka týrat,
 do klece ho uzavírat,
 utíkej!“ A já jsem pádl,
 dostal jsem se šťastně domů,

ale domov můj mi hanět
neradil bych pranikomu.
Cizím krajům mám se klanět?
Ó, já dost si touhu schladil!“

Statný křeček s myškou šedou
dlouho ještě hovor předou.
Potom křeček vyved z lesa
malou myšku v pole ven,
ó, jak myška nyní plesá,
zříc, ač ještě v dáli jen,
rodnou ves, jež blíž ji zvala.
S křečkem se hned rozžehnala
a již létla hrudou polí,
jakby sám ji vítr nes,
mnohý strom co zpola holý
na ni kýval, v rodnou ves.

Byla noc, když přišla k chýži
ze své toulky vítězné,
cos ji leká, cos ji tíží,
jak vše doma nalezne.
Vyběhnula na půdu,
všecko je tam jako dříve,
a již s matkou, jež jak vbíta
úžasem je, v slasti divé
objímá se, s otcem vítá.
A co dál, to nebudu
líčit vám už, milé děti.

Myška musí vyprávěti
v stínu milých rodných krovů
příhody své zas a znovu.
Ale vždycky naposled
dodá k svému vyprávění:
„Krásný je ten širý svět,
nad domov však, domov není.“

Připomenutí spisovatele

Napsal jsem tuto pohádku k žádosti přítele Fr. S. Procházky, nemaje tušení, že již před tím vyšla prosou psaná kniha pana E. Tisovského: »Příhody malé myšky«. Upozorněn, že některé epizody mojí práce podobají se podivnou náhodou příhodám, jež pan Tisovský vypravuje, dohodl jsem se s ním a podle pokynů jeho vyloučil jsem z práce svojí vše, co podstatně upomínalo na jeho knihu, již dosud jsem nečetl, vyloučené části pak nahradil jsem zcela novými. Tolik pokládám za nutno sdělit v zdjmu své literární cti, ač práce moje zvláštěních nároků nečiní.

V Praze, v září 1898.

A K.

